

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

Sytuacja gospodarcza kraju w związku z rozwojem pandemii COVID-19

Warszawa 2020

Związek Rzemiosła Polskiego z niepokojem obserwuje sytuację epidemiczną w Polsce, zarówno pod kątem jej wpływu na prowadzenie działalności gospodarczej jak i ze względu na uczniów oraz młodocianych pracowników. Najnowszy **Barometr MŚP UE, przygotowany przez Dział Badawczy SMEunited pokazuje bezprecedensowy spadek klimatu biznesowego dla małych i średnich przedsiębiorców spowodowany kryzysem COVID-19**. Barometr MŚP pokazuje, że blokada gospodarki wywarła dramatyczny wpływ na wiele sektorów usług małych i średnich przedsiębiorców.

W związku z rozwijającym się zagrożeniem epidemiologicznym i wdrażanymi rozwiązaniami mającymi na celu zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie COVID-19, Związek Rzemiosła Polskiego poniżej zwraca uwagę na kluczowe w tej sytuacji kwestie. Jako najstarsza i największa społeczno-zawodowa organizacja samorządu gospodarczego uważamy, że ekonomiczne aspekty trwającej epidemii są równie istotne jak kwestie związane z obszarem zdrowia publicznego. Pracownicy i pracodawcy obawiają się o swoją dalszą przyszłość, a decyzje rządu, które obserwujemy w październiku, to niepewność i chaos. Nie możemy powrócić do całkowitego lockdownu gospodarki. Sytuacja ta zachwieje rentownością m.in. branży gastronomicznej, która już po wiosennej fali zachorowań znajdowała się w bardzo trudnej sytuacji. Tak niespodziewane wdrożenie ograniczeń oznacza dla tysięcy podmiotów konieczność zamknięcia działalności z dnia na dzień. **Ograniczenie działalności restauracji, przy jednoczesnych bardzo wysokich kosztach ich utrzymania, może mieć katastrofalne skutki dla pracowników oraz właścicieli**. Dla wielu z nich będzie to skutkowało niewypłacalnością, a w niektórych przypadkach bankructwem. Niewypłacalność staje się dziś poważnym ryzykiem, nawet dla rentownych przedsiębiorstw. Do tego dochodzi niepewność związana z tym, iż nie wiadomo, jak długo potrwają te ograniczenia.

Przedsiębiorcy czują rozgoryczenie wywołane poczuciem, iż **w naszym kraju podmioty gospodarcze traktowane są w sposób nierówny**. Z jednej strony działalność restauracji, barów, kawiarni jest znacznie ograniczana, a z drugiej strony działalność dużych sklepów wielkopowierzchniowych nie jest objęta, aż takimi restrykcjami. W naszej opinii, w ciągu wielu miesięcy trwania pandemii, właściciele lokali nauczyli się już prawidłowo funkcjonować z nałożonymi obostrzeniami, w związku z czym, niebezpieczeństwo naruszenia wymaganego dystansu społecznego w lokalach jest niewielkie. W sklepach nawet tych wielkopowierzchniowych istnieje, naszym zdaniem, większe ryzyko zarażenia się koronawirusem niż w restauracji, gdzie dezynfekuje się stoliki po każdym gościu. Ponadto obecna sytuacja epidemiczna powoduje naturalne obniżenie popytu w sektorze gastronomicznym. Nie ma potrzeby, aby polityka wobec branży wykraczała poza katalog rekomendacji i wymogów reżimu sanitarnego. **Restrykcje wprowadzone dla gastronomii pozbawione są zatem rzetelnego uza-**

sadnienia. Kluczowe znaczenie ma tutaj przedłużenie środków antykryzysowych i stworzenie instrumentów wsparcia wypłacalności.

Niewystarczająca wydaje się ochrona przedsiębiorców prowadzących hotele i podobne obiekty zakwaterowania. Obostrzenia sanitarne wprowadzane w związku z sytuacją epidemiczną powodują, iż branża ta ponosi bardzo poważne konsekwencję zaistniałej sytuacji. Drastyczny spadek klientów, a właściwie brak jakiegokolwiek ruchu turystycznego, nakłada się z brakiem perspektyw na najbliższe miesiące. Nie ma zatem możliwości planowania działań dających możliwość uzyskania przychodów finansowych, a co za tym idzie pozostawienia zatrudnienia na niezmiennym poziomie. W związku z tym apelujemy o powrót do rozwiązania zwolnienia z podatków od nieruchomości, powrót do rozwiązania zwolnienia z opłaty użytkowania wieczystego (zarówno w odniesieniu dla nieruchomości, których właścicielami są Gminy jak i tam, gdzie właścicielem jest Skarb Państwa) – w obu przypadkach na cały czas występowania epidemii oraz łatwy dostęp do gwarantowanych przez Państwo kredytów na odtworzenie działalności. Brak rozwiązań dla tej branży spowoduje masowe zwolnienia pracowników, a także bankructwa przedsiębiorców z uwagi na fakt, iż ich działalność nie jest pierwszym i podstawowym wyborem usług na które przewidywany jest w najbliższych miesiącach popyt.

Jesteśmy również za zniesieniem obostrzeń dla funkcjonowania branży fitness i basenów, ponieważ nie ma żadnych danych wskazujących na to, by były to istotne punkty transmisji wirusa – przy zachowaniu odpowiednich standardów sanitarnych. Do tej pory nie pokazano wyników badań sugerujących, że siłownie, czy baseny mogą odgrywać istotną rolę w rozprzestrzenianiu się wirusa. Nie ma też wystarczających dowodów na to, że są to punkty, w których odnotowywano szczególnie istotne naruszenia rygorów sanitarnych, co skutkowało dużą liczbą zakażeń.

ZRP zaleca zwiększenie wykorzystania funduszy unijnych w ramach obecnej perspektywy finansowej 2014-2020 na cele związane z przeciwdziałaniem negatywnych skutków pandemii COVID-19 w kontekście ostatnich informacji przekazanych przez Dyрекję Generalną ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej (Next Generation EU – pakiet polityki spójności na rzecz odbudowy).

Proponujemy, aby rząd zajął się nowelizacją tzw. specustawy funduszowej, uruchomieniem możliwie szerokiej oferty wsparcia dla przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej oraz dla tych, którzy bardzo szybko znajdują się w takiej sytuacji. Wydaje się, że byłoby to możliwe przy wykorzystaniu wszystkich istniejących jeszcze rezerw w obecnie wdrażanych programach operacyjnych (konieczna pomoc na już, realokacje środków nawet kosztem niewykonania pewnych wskaźników) i w ramach projektów Krajowego

Planu Odbudowy (pomoc od maja 2021 przy założeniu pozytywnego efektu negocjacji z Komisją Europejską i braku zablokowania przez KE części środków z tego tytułu z powodu nieprzebrzegania przez Polskę zasady praworządności). W tym kontekście nasuwa się pytanie, **czy rząd RP zakłada większą niż dotychczas rolę partnerów społecznych w zakresie pomocy finansowej dla przedsiębiorców** (np. realizacja dużych projektów krajowych wdrażanych obecnie wyłącznie przez instytucje finansów publicznych)? Należy wsłuchać się w głos firm rzemieślniczych oraz innych mikro i małych przedsiębiorców, którzy niejednokrotnie zmuszeni są do czasowego zaprzestania działalności gospodarczej i oczekują rekompensat, dotacji lub innych form wsparcia.

Do 8 listopada 2020 r. młodociani pracownicy zatrudnieni w celu przygotowania zawodowego będą korzystali z 2-tygodniowego zawieszenia w realizacji programu praktycznej nauki zawodu. Kolejny okres zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy to dla nich dodatkowa luka w zajęciach praktycznych. Poprzez skrócenie czasu nauki praktycznej dochodzi do sytuacji, w której uczniowie nie są w stanie opanować oczekiwanych umiejętności. **Zdalnie nie da się uczyć praktycznych umiejętności!** Pracodawcy zgłaszają, iż uczniowie II i III roku nauki zawodu w rzemiośle już mają ponad trzymiesięczne opóźnienie w realizacji programu praktycznej nauki zawodu. Nie uczęszczając na zajęcia praktyczne nie kształcą swoich umiejętności, a to powiększa deficyt w umiejętnościach, które trzeba zaprezentować na egzaminie zawodowym lub egzaminie czeladniczym. Sytuacja ta bez wątpienia godzi w interesy ucznia. Szukając rozwiązania można pomyśleć o ewentualnym wydłużeniu okresu nauki zawodu, albo wykorzystaniu okresów ferii i wakacji na uzupełnienie braków. **Pracownicy w okresie COVID-19 są wysyłani przez pracodawcę na urlopy. Powstaje zatem pytanie, dlaczego nie możemy zastosować podobnego rozwiązania wobec uczniów?**

ZRP oczekuje od rządu uruchomienia nowej edycji tarczy umożliwiającej wsparcie i przetrwanie mikro przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony miejsc pracy. **Firmy funkcjonują przy ogromnym obciążeniu, a część branż walczy o utrzymanie płynności finansowej. Czy wobec tego nie należałoby zweryfikować założeń rządu odnośnie kształtowania poziomu minimalnego wynagrodzenia w gospodarce w latach 2020-2023?** Zdaniem środowiska rzemieślniczego zakładany wzrost minimalnego wynagrodzenia będzie kolejnym obciążeniem dla przedsiębiorców i może doprowadzić do zwolnień pracowników. Proponujemy też, aby na czas trwania epidemii rząd wycofał się z projektowanego osusowania wszystkich umów cywilnoprawnych, gdyż w sytuacji rozwijającej się epidemii koronawirusa priorytetem powinno być utrzymanie miejsc pracy, tymczasem osusowanie umów zleceń doprowadzi do upadku mniejszych firm, które dla ograniczenia kosztów działalności zatrudniają pracowników sezonowych dla realizacji określonych zadań i jednorazowych projektów. **Czy**

zatem nie warto byłoby zmniejszyć obciążanie przedsiębiorców wszelkimi nowymi formami należności fiskalnych?

Funkcjonowanie firm w czasie pandemii jest już wystarczająco utrudnione, dlatego też **sprzeciwiamy się ustanowieniu 500 złotych grzywien, które mają być nakładane na przedsiębiorców za każdy błąd w plikach JPK, zgodnie z nowymi wymogami prawa takimi, jak kodowanie przedmiotu działalności.** Czasy są trudne, co wprowadza już wystarczająco duży niepokój wśród przedsiębiorców, dlatego też nie wprowadzajmy im dodatkowych obowiązków obciążonych karami. Aby wspomóc przedsiębiorców należałoby bardziej uprościć przepisy podatkowe np. ujednolicając stawki VAT w gastronomii do poziomu 8 proc., co stanowiłoby realne wsparcie dla branży.

Biorąc pod uwagę zmniejszony ruch klientów odwiedzających mikro przedsiębiorstwa i korzystających z ich usług, **istnieje potrzeba wsparcia inwestycji i projektów dygitalizacji MŚP**, tak by przedsiębiorcy mogli sprawniej docierać do odbiorców produktów i usług z użyciem narzędzi komunikacji cyfrowej. Można to osiągnąć poprzez stworzenie nowych źródeł finansowania lub przekierowanie funduszy z innych słabiej wykorzystywanych. Celem powinna być rozbudowa infrastruktury takiej, jak sieć szybkiego Internetu, nabywania sprzętu komputerowego i oprogramowania dla lepszej prezentacji produktów i usług online. Należy równolegle zwrócić uwagę na firmy transportowe, będące ogniwem łączącym sprzedawcę z klientem. Wraz ze wzrostem sprzedaży internetowej zauważalne są braki w obsłudze logistycznej zamówień (głównie w branży spożywczej).

W dalszym ciągu **podtrzymujemy stanowisko w sprawie projektowanych zmian w ryczałcie**, polegających na tym, aby równoległe do projektowanego zwiększenia limitu, obniżyć też stawki ryczałtu z obowiązujących obecnie 8,5% dla działalności wytwórczej i budowlanej, 5,5% oraz handlu i 3%, gdyż stawki te pozostają niezmienione od 1998 roku. Popieramy stanowisko Rady Przedsiębiorczości o protestującym zamiar podwójnego opodatkowania spółek komandytowych oraz proponowane przez Ministerstwo Finansów wprowadzenie tzw. estońskiego CIT.

Funkcjonowanie firm oparte jest na planowaniu działań z dużym wyprzedzeniem. **Zatem ważne jest zapewnienie przedsiębiorcom przewidywalności i czytelności planów i decyzji rządu względem gospodarki.** Z badań wynika, że ponad trzy czwarte pracodawców ma poczucie, że brakuje jasnej strategii wspierania gospodarki na najbliższe kilkanaście miesięcy. Ważne jest sprawne dzielenie się informacjami – na dużo wcześniej przed planowanymi kolejnymi obostrzeniami.